

Zmienne skorelowane

- Jeżeli zmienne są skorelowane to wpływają na jakość modelu decyzyjnego.
- Używając do opisu kilku cech, z których część jest w sposób niejawni powiązana z tym samym czynnikiem, zwiększamy wpływ danego czynnika na proces decyzyjny.

Tabela 1: Opis przedmiotów

Przedmiot	Wykład [h]	Laboratoria [h]	Projekt [h]	ECTS kontaktowe	ECTS praktyczne
PPD	15	30	15	2	4
PI	15	15	30	2	4
PO	15	0	30	2	3

- Punkty ECTS są wyliczane na podstawie liczby godzin zajęć.
- Mamy więc do czynienia z pozornie różnymi zmiennymi, które opisują to samo zjawisko.

Wartości i wektory własne

Przypomnienie

Wartości własne Niech \mathbf{B} będzie macierzą wymiaru $m \times m$ i niech \mathbf{I} będzie macierzą jednostkową wymiaru $m \times m$.

Wartościami własnymi \mathbf{B} nazywamy skalary $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_m$ jeżeli $\|\mathbf{B} - \lambda\mathbf{I}\| = 0$.

Wektory własne Niech \mathbf{B} będzie macierzą wymiaru $m \times m$ a λ będzie wektorem własności własnych \mathbf{B} . Wektor \mathbf{e} nazywamy wektorem własnym \mathbf{B} jeżeli $\mathbf{B}\mathbf{e} = \lambda\mathbf{e}$

Standaryzacja

- Pierwotne zmienne X_1, X_2, \dots, X_m należy ustandaryzować tak, aby średnia każdej zmiennej wynosiła 0, a odchylenie standardowe 1.

$$Z_i = (X_i - \mu_i) / \sigma_{ii}$$

- Standaryzację możemy zapisać jako:

$$\mathbf{Z} = (\mathbf{V}^{\frac{1}{2}})^{-1}(\mathbf{X} - \boldsymbol{\mu}),$$

gdzie $\mathbf{V}^{\frac{1}{2}}$ jest macierzą diagonalną macierzy kowariancji Σ .

- Standaryzacja powoduje, że macierze kowariancji i korelacji są takie same.

Wyliczenie składowych głównych

- Dla macierzy \mathbf{Z} i-ta składowa główna wyliczana jest jako:

$$Y_i = \mathbf{e}_i' \mathbf{Z} = e_{i1}Z_1 + e_{i2}Z_2 + \cdots + e_{in}Z_n,$$

gdzie \mathbf{e}_i jest i-tym wektorem własnym.

- Składowa główna Y_i jest niezależna od wszystkich pozostałych składowych i maksymalizuje zmienność $\text{Var}(Y_i) = \mathbf{e}_i' \boldsymbol{\rho} \mathbf{e}_i$.
- Można zauważyć, że pierwsza składowa ma większą zmienność niż wszystkie pozostałe kombinacje liniowe zmiennych.

Wpływ zmiennych na składowe

- Wpływ danej zmiennej na wyliczoną składową możemy przedstawić w postaci korelacji cząstkowej.
- Jest ona zależna od wektorów i wartości własnych macierzy korelacji ρ :

$$\text{Corr}(Y_i, Z_j) = e_{ij} \sqrt{\lambda_i}$$

- Ponieważ $\lambda_1 \geq \lambda_2 \geq \dots \geq \lambda_m$ to pierwsze składowe mają potencjalnie najsilniejszy związek ze zmiennymi.

Zmienność

- Całkowita zmienność w standaryzowanym zbiorze danych nie zmienia się dla składowych i jest wyrażana przez sumę wartości własnych, a także liczbę zmiennych.

$$\sum_{i=1}^m \text{Var}(Y_i) = \sum_{i=1}^m \text{Var}(Z_i) = \sum_{i=1}^m \lambda_i = m$$

- Możemy oceniać część zmienności zmiennej \mathbf{Z} wyjaśnianą przez składową Y_i poprzez iloraz λ_i/m .
- Zatem pierwsze składowe najlepiej tłumaczą zmienność zmiennej \mathbf{Z} .

Dane z Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy

- Analizujemy dane z Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy wyliczone dla 776 obszarów miasta
 - `powMieszkalna` suma powierzchni całkowitych wszystkich budynków mieszkalnych,
 - `powUsługowa` powierzchnia całkowita budynków usługowych,
 - `powHandlowa` powierzchnia całkowita budynków handlowych,
 - `IMieszkańców` całkowita liczba ludności,
 - `IDzieci` liczba ludności w grupie wiekowej 0-14 lat,
 - `IMiejscPracy` całkowita liczba miejsc pracy.

Składowe PCA

Tabela 2: Budowa składowych

	PC1	PC2	PC3	PC4	PC5	PC6
powMieszkalna	-0.5622	0.1521	0.0745	0.0585	-0.7950	-0.1406
powUsługowa	-0.1678	0.6388	0.1371	0.6750	0.2960	0.0418
powHandlowa	-0.2538	-0.0645	-0.9486	0.1513	0.0922	-0.0158
IMieszkańców	-0.5194	-0.2973	0.2056	-0.0428	0.4391	-0.6364
IDzieci	-0.5059	-0.3458	0.1705	0.0423	0.1782	0.7496
IMiejscPracy	-0.2562	0.5973	-0.0671	-0.7172	0.2175	0.1067

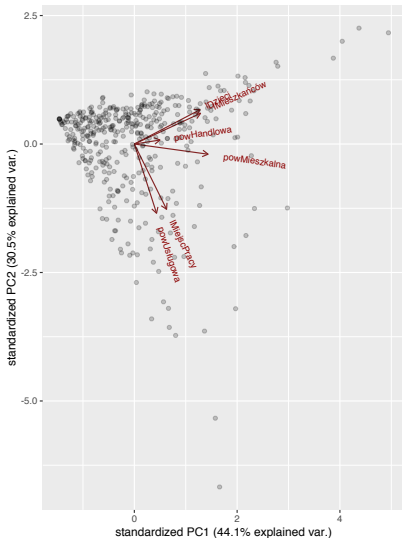
Analiza wyliczonych PCA

Tabela 3: Istotność składowych

	PC1	PC2	PC3	PC4	PC5	PC6
Standard deviation	1.6259	1.3708	0.9511	0.5260	0.4220	0.3435
Proportion of Variance	0.4406	0.3132	0.1508	0.0461	0.0297	0.0197
Cumulative Proportion	0.4406	0.7538	0.9045	0.9507	0.9803	1.0000

- Odchylenie standardowe PCA.
- Udział w tłumaczeniu zmienności $\frac{\sigma_i}{\sum_{j=1}^n \sigma_j}$.
- Skumulowane wytłumaczenie zmienności $\sum_{i=1}^k \frac{\sigma_i}{\sum_{j=1}^n \sigma_j}$.

Wizualizacja głównych składowych

- Istnieje zależność między powierzchnią mieszkań, liczbą mieszkańców i liczbą dzieci.
- Istnieje zależność między powierzchnią usługową, a liczbą miejsc pracy.

Rysunek 2: Wizualizacja dwóch składowych

Czy składowe są lepsze od zmiennych?

- Otrzymujemy taką samą liczbę składowych jak zmiennych.
- Jednakże są one uporządkowane względem istotności i możemy usunąć kilka ostatnich składowych.
- Składowe tworzą kombinację liniową zmiennych, są więc trudniejsze do interpretacji niż zmienne.

Kryteria wyboru składowych

- Kryterium własności własnej
- Kryterium części wyjaśnionej wariancji
- Kryterium wykresu osypiskowego
- Kryterium minimalnego zasobu zmienności wspólnej

Kryterium własności własnej

- Każda składowa powinna tłumaczyć zmienność równą przynajmniej jednej zmiennej podstawowej.
- Dlatego można wybrać składowe o wartościach większych niż 1.
- Metoda może powodować wybór zbyt małej liczby składowych dla mniej niż 20 zmiennych i zbyt dużej dla powyżej 50 zmiennych.

Tabela 4: Kryterium własności własnej składowych

	PC1	PC2	PC3	PC4	PC5	PC6
σ	1.6259	1.3708	0.9511	0.5260	0.4220	0.3435

Kryterium części wyjaśnionej wariancji

- Określamy jaka część zmienności ma zostać wyjaśniona przez składowe główne.
- Następnie dobieramy składowe, aż do momentu gdy zostanie osiągnięta oczekiwana wartość.
- Jaką wartość zmienności będziemy wyjaśniać?
 - W badaniach socjologicznych cenne są już związki o niskiej wartości 60%, w naukach przyrodniczych stosuje się wyższe wymagania 90-95%.
 - Jeżeli celem jest redukcja wymiaru danych to maksymalizujemy część wyjaśnionej wariancji przy ograniczeniach z innych kryteriów.

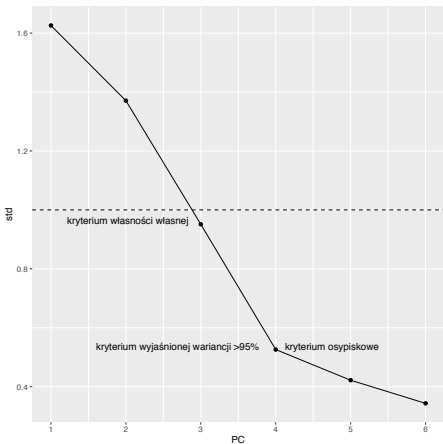
Tabela 5: Kryterium części wyjaśnionej wariancji

	PC1	PC2	PC3	PC4	PC5	PC6
$\sum_{i=1}^k \frac{\sigma_i}{\sum_{j=1}^n \sigma_j}$	0.441	0.754	0.905	0.951	0.980	1.000

Kryterium wykresu osypiskowego

- Wykres osypiskowy stanowi graficzną prezentację wartości własnych względem numeru składowej.
- Ponieważ pierwsze składowe wyjaśniają większość zmienności, to wykres opada szybko dla pierwszych składowych, a następnie staje się płaski.
- Możemy odciąć składowe zawarte w płaskiej części wykresu.

Wybór składowych - przykład

Rysunek 3: Kryteria selekcji

- Kryterium własności własnej nakazuje wybrać dwie składowe, ale ze względu na małą liczbę zmiennych i wartość std trzeciej składowej bliskiej 1 wybieramy 3.
- Kryterium wyjaśnionej wariancji wielkości 95% nakazuje wybrać 4 składowe.
- Kryterium ospiskowe wybiera 4 składowe, bo potem spadek staje się łagodny.

Kryterium minimalnego zasobu zmienności wspólnej

- Zasób zmienności wspólnej jest częścią wariancji danej zmiennej, która jest uwzględniona w wybranych składowych.
- Wyliczamy go sumując kwadraty wag danej zmiennej dla wybranych składowych.
- Wartość zasobu zmienności wspólnej mniejsza niż 0.5 może oznaczać zbyt małą reprezentację zmiennej w składowych.

Wybór liczby składowych

Tabela 6: Kryterium minimalnego zasobu zmienności wspólnej

	PC1	PC2	PC3	PC4	PC5	PC6
powMieszkalna	0.32	0.34	0.34	0.35	0.98	1.00
powUsługowa	0.03	0.44	0.45	0.91	1.00	1.00
powHandlowa	0.06	0.07	0.97	0.99	1.00	1.00
IMieszkańców	0.27	0.36	0.40	0.40	0.60	1.00
IDzieci	0.26	0.38	0.40	0.41	0.44	1.00
IMiejscPracy	0.07	0.42	0.43	0.94	0.99	1.00

- Wybierając trzy składowe uwzględniamy w znaczącym stopniu tylko jedną zmienną.
- Cztery składowe uwzględniają trzy zmienne.
- Aby uwzględnić wszystkie zmienne musimy wybrać wszystkie składowe.

Weryfikacja składowych

- Ostateczną liczbę składowych możemy ustalić korzystając z mechanizmu weryfikacji.
- Wyliczamy składowe dla części danych, zbioru uczącego.
- Następnie ponawiamy tę czynność na odrębnych danych, o tym samym charakterze, stanowiących zbiór weryfikacyjny.
- Porównujemy oba wyniki, aby sprawdzić czy składowe są reprezentacyjne dla całego zbioru danych.

Weryfikacja PCA

	PC1	PC2	PC3	PC4	PC5	PC6
powMieszkalna	-0.5622	0.1521	0.0745	0.0585	-0.7950	-0.1406
powUsługowa	-0.1678	0.6388	0.1371	0.6750	0.2960	0.0418
powHandlowa	-0.2538	-0.0645	-0.9486	0.1513	0.0922	-0.0158
IMieszkańców	-0.5194	-0.2973	0.2056	-0.0428	0.4391	-0.6364
IDzieci	-0.5059	-0.3458	0.1705	0.0423	0.1782	0.7496
IMiejscPracy	-0.2562	0.5973	-0.0671	-0.7172	0.2175	0.1067

	PC1	PC2	PC3	PC4	PC5	PC6
powMieszkalna	-0.5762	0.0589	-0.0590	0.0351	0.4626	0.6677
powUsługowa	-0.1827	0.6586	-0.0852	0.6920	-0.1500	-0.1557
powHandlowa	-0.1857	-0.0361	0.9761	0.0868	-0.0296	-0.0548
IMieszkańców	-0.5160	-0.2798	-0.1232	-0.0300	-0.7908	0.1180
IDzieci	-0.5115	-0.3282	-0.1443	0.0852	0.3671	-0.6840
IMiejscPracy	-0.2688	0.6128	0.0212	-0.7101	-0.0495	-0.2125

- Tylko cztery składowe mają powtarzalny charakter.

Podsumowanie

- Korzystając z kryteriów własności własnej, wyjaśnionej wariancji i osypiskowego uznaliśmy, że należy uwzględnić trzy lub cztery składowe w zredukowanym zbiorze danych.
- Kryterium minimalnego zasobu zmienności wspólnej pokazało, że uwzględniając cztery składowe nie będziemy dobrze reprezentować części zmiennych.
- Jednakże weryfikacja składowych na zbiorze walidacyjnym pokazała, że składowa 5 i 6 nie może być generalizowana na cały zbiór danych.
- Finalnie, redukujemy zbiór danych do czterech składowych.

Analiza czynnikowa

- Analiza czynnikowa (*factor analysis*) stanowi model danych oparty na liniowej kombinacji zmiennych.
- Na podstawie modelu analizy czynnikowej stawiamy hipotezę, że wektor zmiennych X_1, X_2, \dots, X_m można modelować jako liniowe kombinacje mniejszego zbioru k ukrytych zmiennych losowych F_1, F_2, \dots, F_k nazywanych czynnikami wspólnymi razem z składnikiem błędu $\epsilon = [\epsilon_1, \epsilon_2, \dots, \epsilon_k]'$

$$\mathbf{X} - \mu = \mathbf{L}\mathbf{F} + \epsilon,$$

gdzie $\mathbf{X} - \mu$ jest wektorem zmiennych przesuniętym o wektor średni tak, że jego średnią jest wektor zerowy.

Założenia i ograniczenia

- W celu ograniczenia przestrzeni rozwiązań przyjmuje się następujące założenia
 - $E(\mathbf{F}) = 1$,
 - $E(\epsilon) = 0$,
 - $Cov(\epsilon)$ jest macierzą diagonalną,
- Metoda nie daje jednoznacznych wyników. Dla ortogonalnej macierzy \mathbf{T} dwa modele dadzą takie same wyniki

$$\mathbf{X} - \mu = \mathbf{L}\mathbf{F} + \epsilon,$$

$$\mathbf{X} - \mu = (\mathbf{L}\mathbf{T})(\mathbf{T}\mathbf{F}) + \epsilon.$$

- Ze względu na niejednoznaczność wyników stosujemy rotację czynników.

